

Drömsamhället – svenska som andraspråk

Ideologiernas historia (svenska som andraspråk) 2

Handledning av Elisabeth Åman-Davis och Christina Aronsson

AV-nr 10024 tv2 sas

Sammanfattning

Den här handledningen vänder sig till dig som är lärare i svenska som andraspråk i åk 9, på gymnasiet eller inom vuxenutbildningen. Arbetsuppgifterna med programmet som grund är tänkt att löpa under ett flertal lektionstillfällen.

Språknivå: mellan – avancerad. Språket i programmet har anpassats (LL-version) till elevgruppen och är relativt enkelt men trots detta används många svåra samhällsvetenskapliga ord och uttryck. Programmanus finns som stöd.

Programmet handlar om hur tre olika politiska ideologier: konservatism, kommunism och feminism växer fram under 1700-, 1800- och 1900-talen.

Tid	Inslag i programmet
00.00	Programledaren Emil Nikkhah presenterar programmet och introducerar konservatismen
00.45	Konservatismens historia 1789-1904 berättad med arkivmaterial.
02.52	Konservatismens historia 1904-1936 berättad med arkivmaterial.
05.22	Konservatismens historia 1964-idag berättad med arkivmaterial
09.37	Slut
09.37	Emil Nikkhah presenterar programmet och introducerar kommunismen
10.22	Kommunismens historia 1850-1920 berättad med arkivmaterial.
12.29	Kommunismens historia 1920-1945 berättad med arkivmaterial.
14.59	Kommunismens historia 1945-idag berättad med arkivmaterial.
18.39	Slut.
18.39	Emil Nikkhah introducerar Feministiskt Initiativ
19.04	Feminismens historia 1850-1918 berättad med arkivmaterial.
21.54	Feminismens historia 1918-1950 berättad med arkivmaterial.
24.59	Feminismens historia 1960- idag berättad med arkivmaterial.
28.29	Slut..

Introduktion

Titta igenom program och handledning. Kanske finns det inslag som dina elever behöver arbeta mera med för att kunna ta till sig?

Innan man visar programmet för eleverna bör man göra ett gediget förarbete vad gäller elevernas förkunskaper i ämnet. Samarbeta gärna med modersmåls lärare och so-lärare.

Programmet bör delas upp i tre delar och man arbetar med en ideologi i taget. Inför varje del bör man förbereda eleverna på svåra ord och uttryck som används i programmet. Använd gärna programmanuset. Där finns hela speakertexten tryckt. (Vissa små avvikelser från inspelningen kan förekomma.) De lexikala övningar som föreslås i slutet av handledningen kan göras när man tittat på hela programmet.

Drömsamhället – svenska som andraspråk

Före programmet

Se/Lyssna

1. (För den som inte sett *Drömsamhället 1*)

Låt eleverna se filmen "Mina drömmars stad" av Per Anders Fogelström. Detta för att eleverna ska få en bild av hur samhället såg ut för hundra år sedan i Sverige och förstå varför de olika ideologierna uppstod.

Samtala/Skriva

2. Eleverna diskuterar i grupper: Vad vet de om konservatism, kommunism och feminism? Vilka är deras idéer? Låt eleverna inventera bland sina kunskaper.

Låt eleverna summera sina förkunskaper och sedan redovisa muntligt i helklass. Gör en gemensam tankekarta på tavlan eller på OH.

Programmets första del – Konservatism

Ord 1. Arbeta med de ord och uttryck som eleverna kommer att möta i programmets första del. Välj bland följande:

en riksdagsledamot	att försvara
att gå ut på	privat
att bevara	ett ägande
rådande	att införas
ett ideal	att stå någon nära
en adel	att bryta med någon
att behålla	att ta avstånd ifrån
att störtas	att råka ut för
att halshuggas	att skriva under
mäktig	en protest
att avrättas	en partiledare
att ha kvar	personalism
upplysningstiden	en kärnfamilj
en vetenskap	kristen
ett förnuft	en etik
att hylla	en väljare
romantiken	att fördubblas
en känsla	att dröja
en fackförening	statlig
att ta över	en friskola
konservativ	kortvarig
en reaktion	konservativ
nationalistisk	ett kungahus
att resa omkring	traditionell

Drömsamhället – svenska som andraspråk

Läsa 2. Förbered frågorna till programmet genom att läsa dem tillsammans.

Frågor till programmet:

1. Hur ville de konservativa att samhället skulle styras i slutet av 1700-talet?
2. Vad tyckte de konservativa om rösträtt?
3. Vad hände ute i samhället efter den franska revolutionen?
4. Vad var upplysningstiden?
5. Vad tyckte det Allmänna Valmansförbundet om rösträtt?
- 6a) Vem var Arvid Lindman?
- 6b) Vad ville han?
7. Åt vilket håll utvecklade Arvid Lindman sitt parti?
8. Vad tyckte Arvid Lindman om nazismen?
9. Vilket var det nya namnet som det Allmänna Valmansförbundet tog?
- 10a) 1964 bildades ett nytt politiskt parti. Vad hette det och vad var dess huvudfråga?
- 10b) Vad heter partiet i dag och vem är ledare för partiet?
11. Högerpartiet bytte namn på 1970-talet. Vilket var det nya namnet?
12. Vad hände i Sverige 1991 när moderaternas Carl Bildt fick leda Sverige?

Se/Lyssna 3. Titta på programmet. För de elever, vars språkkunskaper inte riktigt räcker till kan man dela upp programdelen i kortare stycken och ge utrymme för eleverna att ställa frågor.

Efter programmets första del

Samtala 1. Eleverna redovisar muntligt svaren på frågorna.

Skriva 2. Låt eleverna skriftligen redovisa sina nyvunna kunskaper genom att skriva en sammanfattning om konservatismen utifrån innehållsfrågorna.

Låt också eleverna gemensamt göra en tidslinje på vilken de kan placera in årtal, personer och viktiga händelser.

Ord 3. Arbeta mer med orden i programmet. Gör ett schema i tre spalter med rubrikerna **substantiv**, **verb** och **adjektiv**. Skriv in ord som tillhör dessa tre ordklasser och försök att fylla i alla tre formerna.

4. Skriv en lista med alla **verb**. Försök att hitta synonymer.

5. Skriv upp alla **adjektiv** som förekommer i programdelen. Försök att hitta synonymer till dem och fundera också över värdeladdningar och stilnivåer.

Programmets andra del – Kommunismen

Ord 1. Arbeta med de ord och uttryck som eleverna kommer att möta i programmets andra del. Välj bland följande:

Drömsamhället – svenska som andraspråk

ett laddat ord	att inte bli trodd
kommunism	ett paradys
att klaga	att splittras
att växa fram	att bryta sig ur
utnyttjad	ett utbrytarparti
en oro	att stödja någon
ett uppror	att delas upp
ett kaos	Det kalla kriget
en statskupp	en förföljelse
en revolution	att spionera
en reform	en delad mening
ett ungdomsförbund	en student
en revolutionär	att ockupera
en proletär	en hetsig diskussion
Sovjetunionen	ett kårhus
en förebild	ett universitet
att känna till	att upphöra
att avrätta	att finnas till
en massarrestering	att vara kritisk mot
ett fångläger	tillräcklig
ett arbetsläger	en diktatur

Läsa 2. Förbered frågorna till programmet genom att läsa dem tillsammans.

Frågor till programmet:

1. Varför blev människor kommunister i Sverige i slutet av 1800-talet?
2. Vilka var Karl Marx och Friedrich Engels?
3. Hur påverkades arbetarrörelsen i Sverige av den ryska revolutionen?
4. Varför splittrades arbetarrörelsen i Sverige under första världskriget?
5. Vilka bildade det första kommunistiska partiet i Sverige?
6. Vilket land blev en förebild för alla kommunister i början av 1900 - talet?
7. Vad hände med dem som inte tyckte samma sak som kommunisterna i Sovjetunionen i början av 1900 - talet?
8. Vad hände med många av de unga svenskar som åkte till Sovjetunionen i början av 1900 – talet?
9. Varför splittrades kommunistpartiet flera gånger under mitten av 1900 – talet?
10. Vad tyckte CH Hermansson om politiken i Sovjetunionen?
11. Vad menas med det "kalla kriget"?
12. Vilka är de två kommunistiska länderna som finns i världen i dag?
13. Varför är många kritiska till Vänsterpartiets politik i dag?

Se/lyssna 3. Titta på programmet. För de elever, vars språkkunskaper inte riktigt räcker till kan man dela upp programdelen i kortare stycken och ge utrymme för eleverna att ställa frågor.

Efter programmets andra del

Samtala 1. Eleverna redovisar muntligt svaren på frågorna.

Skriva 2. Välj ut ett antal nyckelord från ordlistan och presentera dem för eleverna. Låt dem skriva en sammanfattning om kommunismen med orden som stöd.

Drömsamhället – svenska som andraspråk

3. Låt eleverna fylla på tidslinjen med för kommunismen viktiga årtal, personer och händelser.

Programmets tredje del – Feminismen

Ord 1. Arbeta med de ord och uttryck som eleverna kommer att möta i programmets tredje del. Välj bland följande:

att vara skilda varelser	ett hushåll
en mänsklig rättighet	ett hushållsarbete
feminism	att slippa något
jämlikhet	ett daghem
myndig	en nybliven far
en suffragett	långtradig
en bomb	att var inkörd på
känslig	en inställning
alltför	pornografi
att demonstrera	porr
att komma in	att vara emot
en piga	en kamp
en hemmafru	ett politiskt läger
att vara beroende av	
att hjälpa till	
att dras med	

Läsa 2. Förbered frågorna till programmet genom att läsa dem tillsammans.
Frågor till programmet:

1. Hur såg kvinnans rättigheter ut i Sverige under 1800-talet?
2. Vem var en av de första svenska feministerna?
3. Vad handlade "Herta" om?
4. När blev alla kvinnor över 25 i Sverige myndiga?
5. Vad kallades den första svenska feministiska tidskriften?
6. Vad gjorde de engelska kvinnorna för att de skulle få rösträtt?
7. När fick kvinnorna rösträtt i Sverige?
8. Vilka är de första kvinnorna som kommer in i riksdagen?
9. När och varför började kvinnorna att yrkesarbeta i Sverige?
10. Vad var kvinnorörelsens viktigaste frågor under slutet av 60-talet och 70-talet?
11. När fick Sverige sitt första feministiska parti?
12. I vilka politiska läger finns feminismen idag?

Se/lyssna 3. Titta på programmet. För de elever, vars språkkunskaper inte riktigt räcker till kan man dela upp programdelen i kortare stycken och ge utrymme för eleverna att ställa frågor.

Efter programmets tredje del

Samtala 1. Eleverna redovisar muntligt svaren på frågorna till programmets sista del.

Drömsamhället – svenska som andraspråk

Samtala/Skriva

2. Låt eleverna fundera på hur livet var för kvinnor i Sverige i början av 1900-talet.

- Ge 3 exempel på ojämlikheter mellan män och kvinnor.
- Vilka rättigheter hade en man över sin hustru?
- Vem bestämde över en ogift/gift kvinna?
- Jämför med idag. Är kvinnor och män jämlika nuförtiden?

Ord 3. Idiomatiska uttryck. Låt eleverna arbeta med några idiomatiska uttryck som innehåller ord som har med manligt/kvinnligt att göra. Använd ordbok. Välj bland följande:

att vara herre på täppan
att bli man för något
att vara karl för sin hatt
gemene man
mannen på gatan
gå man ur huse
lite till mans
att vara en mullig mansgris
att lyssna till husbondens röst
en tusan till karl
det starka könet
att göra något som en hel karl
att vara karl nog
en bra karl reder sig själv
att vara en riktig karl
att vara stolt som en tupp
att ta något som en man

att vara käringen mot strömmen
en motvalls käring
att hamna på överblivna kartan
att hänga någon/mamma i kjolarna
mammans gosse
på sin mammas gata
att vara en prinsessa på ärten
det svaga könet
det täcka könet
en fallen kvinna
det är kvinnan bakom allt
att hamna på glasberget
att gå omkring som en äggsjuk höna
att göra en höna av en fjäder

en klok gumma
moder jord
moder Svea

4. Fundera på: speglar det svenska språket några värderingar? Finns det någon skillnad i uttrycken vad gäller positiva/negativa värderingar? Varför är det så?

Drömsamhället – svenska som andraspråk

Efter hela programmet

- Skriva** 1. Låt eleverna skriva t.ex:
- ett brev till någon person som nämns i programmet
 - en insändare till en tidning . Förslag på ämnen:
Sveriges bistånd till tredje världen, kommunism kontra kapitalism, kvinnlig diskriminering.
 - en uppsats om t.ex.: Feministiskt initiativ, kvinnors/mäns rättigheter i hederskulturer

- Ord** 2. Träna på partikelverb som förekommer i programmet (betydelse, betoning).
Fundera också på synonymer till verben.

att gå ut på
att ha kvar
att ta över
att resa omkring
att råka ut för
att stå någon nära
att skriva under
att växa fram

att känna till
att bryta sig ur
att delas upp
att finnas till
att komma in
att dras med
att vara emot

3. Ideologi – anhängare – adjektiv

Konservatism	- en konservativ	- konservativ
Feminism	- en feminist	-
feministisk		
Kommunism	- en kommunist	- kommunistisk
Diktatur	- en diktator	- diktatorisk

4. Para ihop verb och substantiv/adjektiv

Verb:

att komma in i
att vara
att starta
att skriva under
att bli
att bilda
att leda
att ta (över)
att råka ut för
att behålla
att införa
att locka
att göra
att ha
att ockupera
att bryta sig ur
att spionera på
att genomföra

Substantiv/adjektiv:

myndig
regering
väljare
ett hus
en fackförening
en protest
riksdagen
ett land
makten
partiledare
en olycka
rösträtt
ett uppror
en statskupp
ett parti
delade meningar
ett hus
en person
en reform

Drömsamhället – svenska som andraspråk

5. Träna prepositioner?

att spridas över
att göra uppror mot
att vara rädd för
att avgå från
att kämpa mot
att rösta på/för
att protestera mot
att bli inspirerad av
att enas kring/om/mot
att utnyttjas av
att ta avstånd från

att mördas av
att skyddas av/mot/från
att ta skada av
att vara aktiv i
att utgå från
att hamna i
att demonstrera mot/för
att komma in i
att vara beroende av
att dras med i

Tala 6. Träna betoning i sammansatta ord som förekommer i programmet.. Välj bland orden i ordlistorna, t.ex.:

en fackförening
upplysningstiden
en partiledare
ett kungahus

en statskupp
en massarrestering
ett ungdomsförbund

7. Träna uttal och betoning i alla de lånord som förekommer i programmet, t.ex.:

konservativ
en reaktion
nationalistisk
traditionell
kommunism
ett kaos

en revolution
en revolutionär
en proletär
ett universitet
en suffragett

Samtala/Skriva

8. Dela in klassen i mindre grupper, en för varje ideologisk inriktning. Tilldela varje grupp en ideologisk åskådning och låt dem ta reda på hur de skulle argumentera i följande frågor om de levat på 1800-talet eller 1900-talets början.

- a) Ägande :Statligt eller privat?
- b) Fattiga och rikas rättigheter
- c) Jämställdhet

Spela upp diskussioner om ämnena i tvärgrupper med ”politiker” från varje ideologi i varje grupp.

9. Fundera på: Vad skulle dessa politiker tycka i frågorna idag? Hur ser dagens politiska partier på detta? Låt eleverna diskutera i mindre grupper 5 min eller låt dem kortskriva 5 min.

Drömsamhället – svenska som andraspråk

Läsa/skriva/

Lyssna/tala

10. Låt eleverna förbereda intervjufrågor så att de kan intervjua äldre människor om hur det var att leva på 1900-talets början. Låt eleverna sedan redovisa intervjuerna muntligt eller spela upp ett rollspel.

Läsa/skriva/tala

11. Eleverna kan fördjupa sina kunskaper genom att studera:

- Upplysningstiden
- Romantiken
- Arvid Lindman
- Karl Marx
- Friedrich Engels
- Första världskriget
- Den ryska revolutionen
- Josef Stalin
- C H Hermansson
- Vietnamkriget
- Mao Zedong
- Fidel Castro
- Fredrika Bremer
- Emily Davidson
- Andra världskriget
- Elisabeth Tamm
- Kerstin Hesselgren
- Nelly Thüring

Läsa/ tala/

Skriva/lyssna

12. Välj en debattartikel med politisk karaktär ur en tidning.

- a) Låt eleverna tyst läsa igenom artikeln.
- b) Låt sedan eleverna arbeta i par där de får berätta för varandra hur de uppfattade innehållet.
- c) Dela in klassen i grupper som får ansvar för var sin del av texten. Gruppen får slå upp ord i ordboken. Låt gruppen ha en sekreterare som skriver upp stödord.
- d) Varje grupp berättar sedan sin del högt för de andra i klassen.

Fördjupning av uppgiften:

Diskutera antingen muntligt i grupper eller gör en individuell skrivövning:

- a) Vilka åsikter har de/den som skrivit artikeln?
- b) Kan man se någon politisk ideologi som lyser igenom?
- c) Vad vill den som skrivit artikeln säga?
- d) Ta ställning till innehållet och skriv en insändare där du argumenterar för - eller emot de åsikter som lyfts fram i debattartikeln.